

службовців та вживати ефективні заходи для їх запобігання, забезпечувати інформаційний супровід та надавати консультативну допомогу з питань антикорупційного законодавства.

Якщо будуть виконані всі заплановані заходи, це може допомогти зменшити рівень корупції в системі МВС та сприяти створенню більш прозорої та ефективної системи внутрішньої безпеки в Україні. Однак, важливо пам'ятати, що боротьба з корупцією є складним та тривалим процесом, і результати можуть бути помітними лише після деякого часу. Також необхідно забезпечити ефективний механізм моніторингу та оцінки реалізації заходів програми для її подальшого вдосконалення та досягнення позитивних результатів.

Abstract. The study is dedicated to determining the priorities of the implementation of the state anti-corruption policy and the implementation of the anti-corruption strategy in Ukraine for the period up to 2023 and for the future. The work will analyze legislative acts, national programs and strategies for combating corruption, identify the main challenges facing the country in this area. The study also includes an analysis of the effectiveness of the implementation of the anti-corruption strategy in Ukraine and determines the priority directions for further fighting corruption in the country. The results of the study can be used in the development of anti-corruption policy in Ukraine.

Keywords: corruption, anti-corruption activities, prevention of corruption, anti-corruption program, anti-corruption bodies, anti-corruption policy.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
2. Тіньков А. Л. Запобігання та протидія політичній корупції в системі державного управління України: дис. ... канд. наук з держ. управління: 25.00.02 – механізми державного управління. Київ, 2020. 222 с.
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17/>
4. Іванов В. М., Стівповещ В. Г. Антикорупційне законодавство в країнах розвинутої демократії: порівняльно-правовий аналіз. *Економічні злочини: попередження і боротьба з ними*: монографія. Київ, 2019. С. 201–205.
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/>
6. Антикорупційна стратегія на 2020–2024 роки: Проект за результатами публічного обговорення. *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/Antykorupcijsna-strategiya-na-2020-2024-roky-za-rezultatamy-publichnyh-obgovoren-16.09.2020.pdf>
7. Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки: Проект Закону України від 07.09.2021 1708-IX. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70007
8. Брун Р. Г., Хюбнер Г. Оцінка корупції в поліції, юстиції та митниці. Загальний дослідницький проект Федерального управління кримінальної поліції і поліцейської академії: монографія. Вісбаден, 2019. С. 131–139.
9. Марчук А., Нестеренко О. Аналітичне дослідження «Оцінка виконання антикорупційної стратегії: досягнення та виклики»: *Аналітичне дослідження. Міждисциплінарний науково-освітній центр протидії корупції Києво-Могилянської Академії «ACREC»*. Київ, 2017. С. 1.
10. Зубкова Л. А. Сучасний стан і проблеми запобігання корупції в Україні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 3(104). С. 56.
11. Войтович С. Система та право міжнародних економічних організацій. *Український часопис міжнародного права*. 2018. № 1. С. 73–75.
12. МВС визначило пріоритети антикорупційної стратегії. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mvs-vyznachylo-priorytety-antykorpuciiinoi-stratehii>

УДК 327.83:796.332:341.018]:355.48((470+571):477)

СТАВЛЕННЯ КЕРІВНИКІВ ФІФА ТА УЄФА ДО ВПРОВАДЖЕННЯ АНТИРОСІЙСЬКИХ САНКЦІЙ У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

С. С. Юрчак, Г. Ю. Чарських

Анотація. Війна Росії проти України знайшла свій відбиток у багатьох сферах суспільного життя. Не оминула вона й сегмент найбільш популярного спорту сучасності – футболу. ФІФА та УЄФА виступили з заявою, де закликали до припинення воєнних дій та встановлення миру. Однак чималий фурор спричинили кроки президента УЄФА Александра Чеферіна та його колеги з ФІФА Джанні Інфантіно в інформаційному просторі. Обидва функціонери зайняли досить лояльну позицію відносно держави-агресора, що викликало хвилю обурення на

тлі посилення міжнародної підтримки України, адже зусилля європейського і загалом західного політикуму були спрямовані на солідарність саме з українською стороною. Обидві організації орієнтуються на прозахідну соціально-політичну парадигму, однак російсько-українська війна стала серйозним бар'єром, що перешкоджає процесу орієнтації та дотримання тих наративів, яких дотримується Захід у своєму трактуванні українського питання.

Ключові слова: міжнародні спортивні федерації, Джанні Інфантино, Александр Чеферін, Україна, Росія, війна.

Постановка проблеми. Лідери найбільш потужних футбольних організацій дуже обережно ставляться до відносин із Російським футбольним союзом (далі – РФС), намагаючись остаточно не розривати контакти, що вмотивовано фінансовим чинником. Російська компанія «Газпром» була одним зі спонсорів ФІФА та УЄФА, а РФС вважався активним гравцем у футбольній системі координат, беручи участь в організації в Росії міжнародних турнірів, якот Чемпіонат світу-2018 чи фінал Ліги чемпіонів УЄФА сезону 2021–2022. Конфлікт на Донбасі та анексія Криму не стали вагомим приводом для послаблення відносин між Росією та ФІФА з УЄФА. Свідченням цього стали ті косметичні обмеження, що були накладені на РФС, а саме – заборона інтеграції кримських клубів до турнірів, що проводяться під егідою РФС, і відповідно неможливість проведення міжнародних матчів за участі клубів із півострова. ФІФА та УЄФА засудили анексію Криму, однак не визнали Росію як державу, що є стороною конфлікту на Донбасі, що безумовно грало на руку російському політичному дискурсу, в основі якого лежали аргументи про непричетність РФ до бойових дій на Сході України. Дивно, однак переконання про відсутність російського сліду на Донбасі стали дієвими, і відносини РФ із ФІФА та УЄФА залишалися стабільними аж до 2022 року. Повномасштабне російське вторгнення в Україну, здавалось б, мало змусити функціонерів відкрити очі на питання, що залишалось актуальним протягом тривалого періоду часу. ФІФА спочатку прийняла рішення лише про заборону використання російського державного гімну та стягу, що викликало чимало питань. Європейські футбольні федерації, чії збірні проходили кваліфікацію до ЧС-22 в одній сітці з РФ, відмовилися від матчів із командою держави-агресора. Бажання ФІФА перенести матчі на нейтральні поля також зустрівло опір з боку європейців, тому довелося заборонити збірній Росії брати участь у міжнародних офіційних матчах. В УЄФА, дивлячись на бурхливу міжнародну реакцію, викликану первісно м'якою санкційною політикою ФІФА, взяли більше часу на роздуми та прийняли великий пакет санкцій щодо РФС, заборонивши всім російським клубам виступати в єврокубках та анулювавши заявки РФ на проведення на її території міжнародних турнірів.

Санкції наклали відбиток на російський футбол. Однак український інформаційний простір зазнав потрясіння після низки висловів президентів ФІФА та УЄФА, які українськими коментаторами тлумачилися як проросійські. Ні Інфантино, ні Чеферін публічно так і не засудили повномасштабне вторгнення військ РФ в Україну. Головні санкції, що були прийняті проти РФС, стали наслідком тиску національних футбольних асоціацій європейських країн.

Наукова новизна полягає в тому, що автором виявляється й досліджується наявність проросійських наративів у висловах лідерів ФІФА та УЄФА, що стало наслідком довготривалої співпраці з РФС у супроводі з недостатнім рівнем уваги з боку організацій відносно актуальних геополітичних трансформацій, спровокованих Росією, на основі надбаних позитивних тенденцій у фінансово-економічних відносинах провідних міжнародних футбольних структур із російською стороною.

Метою дослідження є з'ясування сутності проросійських мотивів у медіаповедінці Джанні Інфантино та Александра Чеферіна, визначення кореляції між публічними заявами футбольних чиновників та практичним втіленням цих заяв у період повномасштабної російсько-української війни.

Основна частина. Із весни 2022 року ФІФА та УЄФА мусили вжити певних заходів, адже масштаб бойових дій суттєво збільшився, а реакція європейських політичних діячів була миттєвою та жорсткою. Європейська спільнота засудила російську агресію. Було прийнято кілька пакетів санкцій проти Росії. Такому прикладу вимушені були слідувати й найбільш впливові футбольні організації, перебуваючи під тиском з боку суспільної громадськості та локальних європейських футбольних федерацій, що зараз становлять кістяк світового футболу.

Однак інформаційне середовище сколихнули вислови найвпливовіших футбольних функціонерів, тобто президентів вищезазначених організацій, Джанні Інфантино (ФІФА) та Александра Чеферіна (УЄФА). Особливу увагу в процесі аналізу медіа-позицій варто приділити саме президенту ФІФА, адже статус президента даної організації зумовлює вплив на весь порядок денний у футбольному вимірі. УЄФА є дочірньою організацією, конфедерацією європейських футбольних асоціацій, тому ФІФА може відряджати свої директиви на більш локальні площини. Отже, Джанні Інфантино наразі є найбільш впливовою персоною у футбольному світі. Він може ініціювати будь-які системні трансформації та затверджувати їх через установу, яку очолює. Те саме стосується накладення санкцій.

Повномасштабна російсько-українська війна триває більше року. За цей час Інфантино був доволі активним суб'єктом у медіа-просторі, що пояснюється як серйозними геополітичними трансформаціями в міжнародній політиці, які зачепили сферу футболу, так і кропіткою діяльністю в межах власної компетенції, що не пов'язана з війною – організацією Чемпіонату світу в Катарі.

На щорічному Конгресі ФІФА, що був організований у столиці Катару, Досі, 31 березня 2022 року, Інфантино заявив, що рішення про дискваліфікацію збірної Росії давалося з труднощами: «Виключення збірної Росії та російських клубів не було легким рішенням. Воно торкнулося людей, котрі люблять футбол. Але для нас це було способом наблизити мир» [1]. Однак враховуючи передісторію формування такого рішення, слова Інфантино можна перефразувати дещо інакше, адже критичний рівень обставин та тиск із боку провідних національних футбольних асоціацій змусили відмовитись від дороговартісного партнерства з російськими компаніями. Замінити їх не є великою проблемою, адже офіційні міжнародні матчі приковують увагу багатьох глядачів. Президент ФІФА вважав, що футбол має об'єднувати людей, попри будь-які зовнішні чинники, проте санкції все-таки було накладено.

Інфантино намагається уникати поняття «війна» в інтерв'ю, оперуючи терміном «конфлікт». Чіткого засудження на адресу Росії так і не прозвучало. Швейцарський функціонер не хоче остаточно втрачати контакти з російською стороною, адже вона є одним із джерел фінансування організації, яку він очолює. Лише за Чемпіонат світу у 2018 році прибутки сягали близько 6,5 мільярдів доларів [2]. Інфантино не став посилювати санкції проти РФ, залишивши її осторонь від офіційних міжнародних матчів. Ліцензія РФС залишається чинною, місцеві клуби можуть проводити трансферну політику. Тому про розрив відносин, навіть у найближчій перспективі, говорити не варто.

Відносини між ФІФА та РФС знаходяться на паузі. У якості підтвердження можна навести приклад із прямої мови самого Інфантино: «Жахливі події відбуваються в Україні. Невинні люди страждають і вмирають. Конфлікти продовжуються також і в інших частинах світу, про які ми не повинні забувати. Я дивлюся на Україну з тяжкістю в серці. Останній Євро, який я організував разом з УЄФА як генеральний секретар цієї організації, проходив в Україні та Польщі. Останній фінал, над яким я працював, – у Києві. Останній чемпіонат світу – в Росії у 2018 році. Він, безперечно, був чудовим чемпіонатом світу у спортивному та культурному плані. Але, очевидно, це не вирішило проблем світу. Це навіть не вирішило проблем у регіоні. Моє прохання до всіх тих, хто має певну владу в цьому світі та знаходиться на важливих політичних посадах, будь ласка, припиніть конфлікти та війни» [1]. Жодного акценту на безпосередньому винуватці цієї війни Інфантино не ставить, він вважає досягнення статус-кво найбільш прийнятним варіантом розвитку подій, оскільки в такому випадку при згоді України зростає вірогідність відновлення двосторонніх зв'язків з Росією та відновлення співпраці.

Окремо варто згадати останній квартал 2022 року, що в футбольному світі був найбільш жаданим, адже приблизно в той період проходив Чемпіонат світу в Катарі. Тема актуальності війни підбурила Інфантино на достатньо резонансні слова, а саме: «Я благаю всіх вас подумати про тимчасове припинення вогню між Україною та Росією на місяць під час чемпіонату світу. Або, принаймні, реалізувати гуманітарні коридори, які могли б призвести до відновлення діалогу як першого кроку до миру. Ви – світові лідери, у вас є можливість впливати на перебіг історії. Футбол та чемпіонат світу пропонують вам унікальну платформу єдності та миру на всій планеті» [3]. Заява про примирення на користь футболу була лицемірною з огля-

ду на те, що Інфантино до того моменту так і не засудив російську агресію. Апогеєм розладу у ставленні до Інфантино з боку української громадськості стала відмова ФІФА у ретрансляції послання Президента України Зеленського, що стосувалася питання миру, на церемонії відкриття фінального матчу мундіалю. У ФІФА наголосили на тому, що не хочуть змішувати спорт з політикою, водночас транслуючи Чемпіонат світу в РФ через місцеві пропагандистські ресурси.

Зі свого боку, колега Інфантино в УЄФА, словенець Александр Чеферін, також зберіг певну лояльність до РФС. Як і Інфантино, словенець не засудив російську агресію, хоча на офіційному сайті організації міститься офіційне звернення від 24 лютого 2022 року, в якому йдеться про початок повномасштабного російського вторгнення в Україну, його засудження та заклик до деескалації та настання миру. В УЄФА не робили поспішних рішень у процесі санкційного впровадження, адже чимало часу пішло на обмірковування та прийняття остаточних обмежень. Попри все, санкції таки були впроваджені, однак їм передували дуже інертні коментарі голови УЄФА про можливе відсторонення росіян, анулювання їхніх заявок на проведення міжнародних європейських змагань. «У ці дні обмірковуються багато речей. День за днем, година за годиною ситуація змінюється. Я б не був серйозним Президентом, якби спершу говорив у медіа, а вже потім звертався до виконком, генеральної асамблеї чи будь-кого. **Заявка Росії?** Ніяких заявок – це стосується Великобританії чи будь-кого іншого. Давайте я скажу, що ми це обговорюємо і відповідь буде дуже скоро» [4].

До того ж УЄФА все ще продовжує телетрансляції міжнародних європейських матчів у Росії. Чеферін покладає вину на вище керівництво РФ, вважаючи війну виключно їхньою провиною. Така теза стала вагомою для УЄФА, щоб розірвати контракт із «Газпромом», газодобувною компанією, що частково перебуває на утриманні державного апарату РФ. До того ж Чеферін висловив жаль стосовно російських спортсменів, які, на його думку, серйозно постраждали від наслідків війни, а саме вимушених санкцій з боку найвпливовіших міжнародних футбольних організацій: «Моє серце розривається через накладені на спортсменів санкції, тому що це не їхня війна. Те, що вони страждають – не добре»; «Я вже казав, що мені шкода всіх спортсменів. І українських, і російських. Вони, особливо російські футболісти, стали жертвами конфлікту. Постраждали через абсурдні та божевільні рішення декількох людей» [5]. Однак на відміну від Інфантино, Чеферін навіть зумів налагодити контакти з Президентом України Зеленським, провівши розмову, предметом якої стала низка проблем: перезапуск Української Прем'єр-Ліги, роль УЄФА у сприянні поверненню українських спортсменів, що стали на захист Батьківщини, з російського полону. Незважаючи на те, що під розмови нібито було погоджено головні основи співпраці, однак з того часу жодних конкретних кроків з боку УЄФА в сприянні обміну не було зроблено.

Висновки. Лідери найбільш впливових футбольних організацій світу Інфантино та Чеферін не хочуть розривати відносини з РФС. Навпаки, очільники ФІФА та УЄФА були б задоволеними у випадку реінтеграції Росії до міжнародного футболу. Таке відношення обумовлене фінансовим чинником. Росія була тривалим і надійним спонсором організацій та активно брала на себе відповідальність у проведенні різноманітних міжнародних футбольних заходів на своїй території, як приклад – Чемпіонат світу у 2018 році. У цьому випадку спортивний аспект, яким прикриваються функціонери, є другорядним, адже на міжнародній арені російська збірна та клуби не добиваються значних висот протягом довгого періоду часу, тому пріоритетом є виключно корисливий мотив. ФІФА та УЄФА дистанціювалися від Росії, однак контакти все ще підтримуються, а це говорить про те, що організаціям не вигідно остаточно розривати відносини з фінансово забезпеченою структурою, тобто РФС, що перебуває на утриманні держави-агресора. Інфантино та Чеферін зацікавлені у припиненні воєнних дій та відновленні активної співпраці з Росією, не втративши водночас Україну, її футбольні інституції як повноправні суб'єкти на міжнародній арені футболу. Обидва функціонери намагаються діяти в межах власної компетенції, однак коли справа доходить до чогось більш глобального, ніж сегмент футболу, то їхнє слово не відіграє суттєвої ролі, а тому не завжди їхні заяви в медіа-просторі мають імперативний характер та підлягають практичному застосуванню.

Abstract. Russia's war against Ukraine found its mark in many spheres of social life. It did not miss the segment of the most popular modern sport – football. FIFA and UEFA issued a statement calling on for the end of hostilities and the peace establishment. However, the steps of UEFA President Aleksandar Ceferin and his FIFA colleague Gianni Infantino in the information space caused a considerable furore. Both officials took a fairly loyal position towards the aggressor state, which caused a wave of indignation against the background of increasing international support for Ukraine, because the efforts of the European, and in general – Western, politicians were aimed at a solidarity with the Ukrainian side. Both organizations are oriented towards a pro-Western socio-political paradigm; however, the Russian-Ukrainian war has become a serious barrier that prevents the process of orientation and compliance with those narratives that the West adheres to in its interpretation of the Ukrainian issue.

Keywords: international sports organizations, Gianni Infantino, Alexander Čeferin, Ukraine, Russia, war.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Варварик К. Чому ФІФА – проросійська організація. *Tribuna.com*. URL: <https://ua.tribuna.com/uk/tribuna/blogs/fontsarecool/3065251-fifa-prorosijska-organizacziya-zastosovuye-sankcziyi-cherez-sy/> (дата звернення: 12.03.2023).
2. Al Jazeera. FIFA makes \$7.5bn in revenue for Qatar World Cup. *Breaking News... from Al Jazeera*. URL: <https://www.aljazeera.com/sports/2022/11/20/fifa-revenue-hits-7-5b-for-current-world-cup-period> (date of access: 17.03.2023).
3. Приходько М. Ніяк не засудив РФ: президент ФІФА цинічно закликав припинити війну в Україні на час ЧС-2022. *TCH.ua*. URL: <https://tsn.ua/prosport/niyak-ne-zasudiv-rf-prezident-fifa-cinichno-zaklikav-pripiniti-viynu-v-ukrayini-na-chas-chs-2022-2202835.html> (дата звернення: 12.03.2023).
4. The Independent. Live: Uefa President Aleksander Ceferin holds a news conference, 2022. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wPc3bZMHe8> (date of access: 17.03.2023).
5. Ceferin: 'Euro 2032 in Italia? Problema con stadi'. *Sport: ultime notizie sportive live e risultati in diretta | Sky Sport*. URL: <https://sport.sky.it/calcio/2022/05/25/ceferin-uefa-intervista-video> (date of access: 17.03.2023).